

Asia: Lausunto koskien luonnosta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiksi 2016

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää näkemyksensä seuraavaa:

Yleisesti lausunnolla olevasta perusteluonnoksesta:

On ilahduttavaa, että kestävän kehityksen näkökulma on perusteluonnoksissa vahvasti mukana, mistä esitämme kiitokset luonnoksen laatijoille. On erittäin tärkeää, että varhaiskasvatus luo perustan kestävälle elämäntavalle. Luonnoksessa kestävä elämäntavan rooli ja merkitys tulee hyvin esille niin arvoperustassa, laaja-alaisessa osaamisessa kuin toimintakulttuurissakin ja muodostaa johdonmukaisen jatkumon esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sekä perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmien perusteiden kanssa.

2.4. Arvoperusta

On tärkeää, että kestävän elämäntavan välttämättömyys tulee vahvasti esille varhaiskasvatuksen arvopohjassa. Viimeisimmässä luonnoksessa arvopohja-lukua on vielä selkeytetty onnistuneesti väliotsikoinnilla. Arvopohja on nyt hyvä ja selkeä ja myös kestävän elämäntavan merkitys nousee aiempaa paremmin esille keskeisenä osana arvopohjaa.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Tässä luvussa kuvataan ekososiaalisen sivistyksen periaatteita. Käsite on vielä melko uusi ja kaipaisi varmasti lisää avaamista. Ehdotammekin tekstiin seuraavaa selkeyttävää lisäystä:

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja lapsen luontosuhteen vahvistamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi. Lähtökohtana on, että ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Varhaiskasvatuksessa tunnustetaan ja noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita ja arkikäytäntöjä niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioidaan. Varhaiskasvatus luo perustaa ekososiaaliselle sivistykselle niin, että ihminen ymmärtää ekologisen kestävyuden olevan edellytys sosiaaliselle kestävyydelle ja ihmisoikeuksien toteutumiselle.”

Tämän luvun viimeiset virkkeet (alla) eivät liity terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan, minkä otsakkeen alla ne nyt ovat. Ehdotamme, että ne siirretään luonnoksessa esimerkiksi Varhaiskasvatuksen yleisiä tavoitteita ja tehtäviä kuvaavan otsakkeen alle.

"Varhaiskasvatus on uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton. Varhaiskasvatusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana."

3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

On merkittävää, että kestävä elämäntapa on mukana paitsi arvopohjassa myös toimintakulttuuria kuvaavassa luvussa. On hyvä, että asiaa on avattu konkreettisilla esimerkeillä. Ehdotamme, että kestäväan kehityksen ohjelmat mainitaan apuvälineinä ja työkaluina suunnitelmalliseen kestäväan toimintakulttuurin luomiseen. Esitämme tekstiin seuraavaa lisäystä:

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

*"Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväan elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toimilla ilmennetään vastuullista suhtautumista luontoon. Varhaiskasvatuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä. **Suunnitelmalliseen kestäväan kehityksen arjen luomiseen saa tukea esimerkiksi kestäväan kehityksen ohjelmista. Lapset otetaan mukaan arjen toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen omalle ikätasolle sopivalla tavalla.***

4.5. Osaamisen alueet

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Tämä luku on erittäin tärkeä ja on hienoa, että ympäristökasvatus on kuvattu siinä selkeästi ja konkreettisesti. Luvun johdannossa käytetään sanaparia *"Ympäristö- ja teknologiakasvatus"*, mistä saa helposti virheellisen käsityksen, että olisi olemassa tällainen vakiintunut termi ja kasvatuksen osa-alue. Ehdotamme, että johdannossa käytetään erikseen omia vakiintuneita termejään *"ympäristökasvatus"* ja *"teknologiakasvatus"*.

Esimerkiksi: Myös ympäristökasvatus ja teknologiakasvatus ovat tärkeitä varhaiskasvatuksen osa-alueita.

Kasvan, liikun ja kehityn

Ruokakasvatus on olennainen osa vastuulliseen ja kestäväan toimintaan kasvamista. Ehdotammekin sen tavoitteisiin seuraavaa lisäystä:

Ruokakasvatuksen tavoitteena on edistää myönteistä ja vastuullista suhtautumista

ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia.

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä: Pidämme tärkeänä, että lausunnolla olevassa luonnoksessa tuodaan kestävään elämäntapaan kasvaminen keskeiseksi osaksi varhaiskasvatusta. Ympäristökasvatus on keino kestäväen elämäntavan edistämiseen ja on merkittävää, että sen periaatteet on kuvattu luonnoksessa riittävän laajasi, selkeästi ja konkreettisesti. Tärkein lisäsehdotuksemme koskee kestäväen kehityksen ohjelmia: niiden mainitseminen apuvälineenä suunnitelmallisen kestäväen arjen luomisessa.

Helsingissä 5.9.2016

Kati Vähä-Jaakkola
Ympäristökasvatuspäällikkö
Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry (FEE Suomi)